# Ustawodawstwo krajowe

Finlandia

Na niniejszej stronie przedstawiono informacje o systemie prawnym w Finlandii.

## Źródła prawa

„Źródła prawa” to źródła norm prawnych. W Finlandii wyróżnia się krajowe i międzynarodowe źródła prawa.. Niektóre z nich są pisane, inne niepisane. Poniżej przedstawiono w skrócie wszystkie źródła prawa.

### Rodzaje instrumentów prawnych – opis

### Krajowe źródła prawa

Najważniejszym krajowym źródłem prawa są pisane akty normatywne (prawo stanowione). W tym kontekście termin „akty normatywne” powinien być interpretowany szeroko, jako oznaczający konstytucję, ustawy zwykłe (zwane również ustawami parlamentu), dekrety wydawane przez Prezydenta Republiki, Radę Ministrów lub przez ministerstwa, oraz akty prawne wydawane przez organy niższych szczebli. Akty prawne wydawane przez organy niższych szczebli oraz dekrety mogą być wydawane tylko na podstawie delegacji zawartej w konstytucji albo ustawie zwykłej, która zazwyczaj określa instytucję lub organ uprawniony do wydania takiego aktu.

Jeżeli dana sytuacja nie jest regulowana prawem stanowionym, art. 1 ust. 11 kodeksu postępowania stanowi, że zwyczaj może być źródłem prawa. Aby zwyczaj mógł być źródłem prawa, musi być oparty na zasadzie słuszności. Prawo zwyczajowe pochodzi z dawnych czasów i jego dzisiejsze rozumienie jest raczej mało konkretne. „Zwyczaj” oznacza obecnie głównie pewne przyjęte praktyki, występujące na przykład w działalności handlowej. Ponieważ zakres unormowań zawartych w prawie stanowionym jest obecnie dość obszerny, zwyczaj stosunkowo rzadko ma znaczenie jako źródło prawa. Jednakże w niektórych dziedzinach, takich jak prawo zobowiązań, nawet obecnie prawo zwyczajowe odgrywa znaczną rolę.

Legislacyjne prace przygotowawcze i orzeczenia sądów są również źródłami prawa. Legislacyjne prace przygotowawcze dostarczają informacji o intencjach ustawodawcy i z tego powodu dokumenty takie wykorzystywane są w wykładni ustawodawstwa. Wśród orzeczeń różnych sądów największe znaczenie jako źródła prawa mają orzeczenia sądów najwyższej instancji, a mianowicie Sądu Najwyższego i Najwyższego Sądu Administracyjnego. Orzeczenia tych dwóch sądów nazywane są precedensami. Jakkolwiek precedensy nie są prawnie wiążące, to mają ogromne znaczenie w praktyce. Orzeczenia innych sądów mogą również stanowić istotne źródła prawa. W przypadkach gdy orzeczenie sądu niższej instancji kończy postępowanie w sprawie, praktyka sądów niższych instancji może istotnie mieć duże znaczenie praktyczne.

Doktryna prawa, ogólne zasady prawa i argumenty faktyczne również stanowią krajowe źródła prawa. Szczególną rolą doktryny prawa jest badanie treści systemu prawnego – wykładni i klasyfikacji norm prawnych – i z tego powodu ma ona również znaczenie jako źródło prawa. Ogólne zasady prawa i argumenty faktyczne są również źródłami prawa. Jak zostanie wykazane poniżej, pozycja tych źródeł w hierarchii źródeł prawa jest jednak słabsza niż pozycja innych źródeł, o których wspomniano powyżej.

### Międzynarodowe źródła prawa oraz prawo Unii Europejskiej

Przyjęte przez Finlandię umowy międzynarodowe i inne zobowiązania międzynarodowe są w Finlandii wiążącymi źródłami prawa. Praktyka organów międzynarodowych stosujących takie umowy również odgrywa rolę źródła prawa. Jednym z przykładów źródła prawa należącego do tej kategorii jest Konwencja o ochronie praw człowieka, stąd też praktyka Europejskiego Trybunału Praw Człowieka ma znaczenie dla interpretacji tej konwencji.

Jako państwo członkowskie Unii Europejskiej Finlandia jest również związana jej aktami normatywnymi – rozporządzeniami i dyrektywami. Są to jedne z najważniejszych elementów prawodawstwa Unii Europejskiej. Rozporządzenia są bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich, natomiast dyrektywy muszą zostać wdrożone przez państwa członkowskie. Z punktu widzenia prac wstępnych nad przepisami wdrażającymi znaczenie ma interpretacja prawa UE, choć znaczenie to jest wyraźnie dużo mniejsze niż w przypadku prac przygotowawczych nad ustawodawstwem krajowym.

Inne instrumenty regulacyjne UE są wiążące dla Finlandii w takim samym stopniu, jak dla innych państw członkowskich. Orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich są również źródłami prawa, ponieważ stanowią część prawa unijnego.

### Hierarchia norm

Fińskie źródła prawa dzieli się zwyczajowo na silnie wiążące, słabo wiążące oraz źródła niewiążące. Do źródeł silnie wiążących należą akty normatywne i zwyczaj. Zajmują one zatem najwyższe miejsce w hierarchii. Ich stosowanie jest urzędowym obowiązkiem organów odpowiedzialnych za egzekwowanie prawa; niestosowanie się do nich uważane jest za bezprawne działanie organu. Hierarchia ustawodawstwa krajowego wygląda następująco:

konstytucja

ustawy zwykłe (ustawy parlamentu)

dekrety wydane przez Prezydenta Republiki, Radę Ministrów i ministerstwa

akty prawne wydane przez organy niższego szczebla.

Słabo wiążące źródła prawa, czyli źródła znajdujące się o jeden szczebel niżej w hierarchii, obejmują legislacyjne prace przygotowawcze oraz orzeczenia sądowe. Nieuwzględnienie tych źródeł nie powoduje sankcji za bezprawne działanie organu odpowiedzialnego za egzekwowanie prawa, natomiast wzrasta prawdopodobieństwo zakwestionowania decyzji organu przez sąd/organ wyższej instancji. Do niewiążących źródeł prawa należy doktryna prawa, ogólne zasady prawne oraz argumenty faktyczne. Źródła te nie są wiążące, ale można je wykorzystać do wzmocnienia wywodu, a tym samym argumentu, i w ten sposób dodania wagi podstawom, na których opiera się orzeczenie.

Umowy międzynarodowe mają taką samą rangę w hierarchii, jak instrument wykorzystany do ich wykonania w Finlandii. A zatem, jeżeli wykonanie umowy międzynarodowej odbywa się za pomocą ustawy, postanowienia tej umowy mają w hierarchii rangę przepisów ustawy. Jednakże jeżeli zobowiązanie międzynarodowe wykonywane jest na mocy dekretu, jego postanowienia zajmują taką samą pozycję w hierarchii jak przepisy dekretu. Przepisy wykonawcze mają więc analogiczną rangę do przepisów krajowych tego samego szczebla w hierarchii.

## Struktura instytucjonalna

### Instytucje odpowiedzialne za przyjmowanie regulacji prawnych

Zgodnie z fińską konstytucją władzę ustawodawczą w Finlandii sprawuje parlament. Parlament uchwala wszystkie ustawy zwykłe oraz poprawki do konstytucji. Ustawy lub podstawowe akty normatywne uchwalane przez parlament mogą zawierać delegacje dla innych organów do wydawania aktów prawnych w konkretnych sprawach. Na podstawie takich uprawnień Prezydent Republiki, rząd oraz ministerstwo mogą wydawać dekrety. W przypadku

braku przepisu określającego organ, który ma wydać dekret, jest on wydawany przez rząd. W pewnych przypadkach organ niższego szczebla może również zostać upoważniony przez ustawę do wydawania aktów prawnych w określonych sprawach. Ma to miejsce wówczas gdy istnieją określone podstawy dotyczące przedmiotu odnośnych przepisów oraz gdy waga tych przepisów nie wymaga, by były uchwalone w formie ustawy lub dekretu. Zakres takiej delegacji musi również być wyraźnie określony. Żadne inne organy poza tymi, o których mowa powyżej, nie są uprawnione do wydawania powszechnie wiążących aktów prawnych.

## Proces decyzyjny

### Uchwalanie i wejście w życie aktów prawnych

Aby akt prawny został uchwalony, musi być przedmiotem obrad w parlamencie jako projekt rządowy lub jako inicjatywa poselska. Projekty rządowe przygotowywane są w ministerstwach, a następnie omawiane na plenarnych posiedzeniach rządu. Decyzja, czy poddać projekt rządowy pod obrady parlamentu zapada na posiedzeniu prezydialnym.

W parlamencie projekt rządowy jest najpierw przedmiotem debaty wstępnej, po czym zostaje przekazany komisji parlamentarnej do rozpatrzenia. Komisja wysłuchuje opinii ekspertów i sporządza sprawozdanie w sprawie projektu rządowego. Sprawa zostaje następnie przekazana pod obrady sesji plenarnej parlamentu, gdzie sprawozdanie komisji parlamentarnej służy za podstawę do debaty. Decyzja o uchwaleniu projektu ustawy zapada na sesji plenarnej parlamentu w dwóch czytaniach. Parlament może przyjąć projekt ustawy bez wprowadzania poprawek, wprowadzić do niego poprawki lub go odrzucić. Ostateczna decyzja o losie projektu ustawy należy zatem do parlamentu. Projekty zwykłych ustaw uchwalane są zwykłą większością głosów, natomiast poprawka do konstytucji wymaga większości kwalifikowanej.

Po uchwaleniu ustawy przez parlament zostaje ona przesłana do Prezydenta Republiki do zatwierdzenia. Ustawa wchodzi w życie w terminie przewidzianym w projekcie, jednak nie wcześniej niż zostanie opublikowana w organie promulgacyjnym „Ustawy Finlandii”.

Dekrety wydawane przez Prezydenta Republiki, rząd lub jedno z ministerstw przygotowywane są przez ministerstwo zajmujące się daną sprawą. Jeśli chodzi o dekrety prezydenckie, Prezydent Republiki podejmuje decyzję o wydaniu dekretu, działając na podstawie projektów przedstawionych przez rząd. O wydaniu dekretu rządowego decyduje się na posiedzeniu plenarnym rządu, zaś decyzja o wydaniu dekretu ministerialnego zapada w danym ministerstwie. Wszystkie dekrety publikowane są w „Ustawach Finlandii”. Dekret wchodzi w życie w określonym w nim terminie, ale w żadnym przypadku nie wchodzi w życie zanim nie zostanie opublikowany w „Ustawach Finlandii”.

Akty prawne wydawane przez organy niższego szczebla, zazwyczaj nazywane decyzjami bądź rozporządzeniami, przygotowywane są przez zainteresowany organ, który jednocześnie decyduje o ich przyjęciu. Rozporządzenia przyjęte przez organy niższego szczebla wchodzą w życie w przewidzianym terminie i zostają opublikowane w zbiorze rozporządzeń zainteresowanego organu.

## Prawnicze bazy danych

### Finlex

Finlex jest prawnym bankiem danych składającym się z ponad trzydziestu baz danych. Informacje o ustawodawstwie w bazie Finlex zorganizowane są w postaci sześciu baz danych. Obejmują one między innymi:

bazę danych tłumaczeń fińskich ustaw i dekretów, w tym tłumaczeń fińskich ustaw parlamentu (w większości w języku angielskim)

teksty skonsolidowane ustaw i dekretów (w języku fińskim i szwedzkim)

referencyjną bazę danych, która obejmuje wykaz zmian wprowadzonych w każdej ustawie lub dekrecie

ustawy i dekrety w języku sámi.

Tłumaczenia fińskich ustaw i dekretów (głównie w języku angielskim) zebrane są w jednej bazie danych. Oryginalne teksty ustaw i dekretów znajdują się w oddzielnych bazach danych. Najnowsze ustawy znajdują się w elektronicznej bazie ustaw Finlandii.

Zbiór orzecznictwa w bazie Finlex składa się z kilkunastu baz danych. Obejmują one precedensy tworzone przez Sąd Najwyższy oraz sprawy rozstrzygane przez Najwyższy Sąd Administracyjny, sądy apelacyjne, sądy administracyjne i sądy szczególne.

Inne bazy danych Finlex zawierają traktaty międzynarodowe, prawodawstwo wtórne i projekty rządowe.

Dostęp do bazy danych jest **bezpłatny.**

### Inne bazy danych

Oprócz bazy Finlex, w Finlandii dostępne są inne bazy danych zawierające ustawodawstwo, orzecznictwo, projekty rządowe oraz piśmiennictwo w dziedzinie prawa. Serwisy Edilex i Suomen laki oferują usługi w postaci wyczerpującej informacji prawnej. Zarówno Edilex, jak i Suomen laki zawierają bazy danych o krajowym ustawodawstwie, orzecznictwie oraz inne materiały. W odniesieniu do tych usług zazwyczaj wymagana jest prenumerata. WSOYPro jest trzecim komercyjnym serwisem informacji prawnej w Finlandii. Dostęp do większości materiałów ograniczony jest do prenumeratorów.

Ostatnia aktualizacja: 02/02/2021

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.